

IOB Evaluatie Nieuwsbrief

17 05

Handel volgens de regels

wsbrief # 17 05 | Handel volgens de regels | Evaluatie Nieuwsbrief # 17 05 | Handel volgens de regels | Evaluatie Nieuwsbrief # 17 05 | Handel volgens de regels | Evaluatie Nieuwsbrief # 17 05

Ontwikkelingssamenwerking draagt met ‘hulp voor handel’ (*Aid for Trade*) bij aan integratie van ontwikkelingslanden in de wereldeconomie. Dat leidt tot meer economische groei en, onder bepaalde voorwaarden, tot minder armoede.

IOB evalueerde het deel van hulp voor handel dat zich richt op handelspolitiek en regulering. Beide zijn voorwaarden voor het succes van de andere en grootste delen van hulp voor handel, die infrastructuur en productiecapaciteit ter bevordering van handel betreffen.

Van 2007 tot en met 2016 besteedde Nederland 162 miljoen euro aan de ondersteuning van ontwikkelingslanden op het gebied van:

- handelspolitiek en internationale onderhandelingen over handelsverdragen,
- verlaging van de kosten van handeldrijven door betere regulering (handelsfacilitatie), en
- verbetering van het handhaven van standaarden.

Het onderzoek toont aan dat de ondersteuning van de handelspolitiek en de onderhandelingscapaciteit heeft geleid tot beter nationaal en internationaal handelsbeleid van ontvangende landen. De mate waarin dit tot handelsgroei leidt verschilt per land en hangt af van de uitgevoerde hervormingen en van de mate waarin de economie daarvan kan profiteren.

De door Nederland gesteunde handelsfacilitatie heeft transactiekosten met succes verlaagd en daarmee bijgedragen aan groei van de handel.

De capaciteitsopbouw die gericht was op standaarden heeft geleid tot beter beleid en toezicht van ontwikkelingslanden en heeft invoerbeperkingen in exportmarkten voorkomen.

Het ontwikkelen of handhaven van milieu- of arbeidsstandaarden via overeenkomsten met Nederlandse bedrijven had echter nauwelijks effect op de handel.

IOB adviseert programma's op het gebied van handelspolitiek en onderhandelingen voor langere tijd te financieren, zodat netwerkeffecten beklijven. IOB pleit ook voor meer samenhang van de handelspolitiek met het private sectorbeleid van ontvangende landen.

IOB raadt bij handelsfacilitatie aan:

- ook informele handel en handel in diensten te faciliteren,
- beter te kijken of terugkerende kosten kunnen worden gedragen,
- de private sector meer te betrekken, en
- rekening te houden met gevestigde belangen.

IOB adviseert op het gebied van standaarden de steun meer te richten op regionale handel. En om internationale en private standaarden en keurmerken ook toe te passen op goederen en diensten voor de binnenlandse markt.

De achtergrond

Hulp voor handel (*Aid for Trade*) is technische assistentie die ontwikkelingslanden helpt handelsbelemmeringen weg te nemen en hun handelscapaciteit te vergroten. Het doel is ontwikkelingslanden beter te laten profiteren van de kansen die integratie in de wereldeconomie biedt. IOB keek uitsluitend naar **technische assistentie voor handelspolitiek en handelsregulering**, een klein maar essentieel onderdeel van hulp voor handel. Dit deel heeft een fundamentele invloed op de mate van succes van andere categorieën van hulp voor handel, zoals op handel gerichte infrastructuur en productiecapaciteit. De assistentie helpt ontwikkelingslanden bij:

- vergroting van hun onderhandelingscapaciteit om onder gunstige voorwaarden internationale handelsakkoorden te sluiten,
- hervorming van hun nationale handelsbeleid,
- vergemakkelijking van handelsprocedures, en
- de ontwikkeling van regulering en instellingen die handel bevorderen.

Van 2007 tot en met 2016 besteedde Nederland 163 miljoen euro aan projecten en programma's op het terrein van handelspolitiek en handelsregulering. IOB onderzocht 14 programma's waar in totaal EUR 128 miljoen aan besteed is. IOB onderscheidde drie categorieën:

- handelspolitiek en onderhandelingscapaciteit (28%),
- handelsfacilitatie (44%), en
- standaarden (28%).

De programma's in de eerste categorie bestonden voornamelijk uit studies, opleidingen en stages van beleidsmedewerkers uit ontwikkelingslanden, lobbywerk en adviesdiensten. Veelal concentreerde dit werk zich in Genève en op de Wereldhandelsorganisatie (WTO). De programma's in de tweede en derde categorie vonden vooral in ontwikkelingslanden plaats. Bij handelsfacilitatie betroffen die institutionele ontwikkeling, onderzoek, en modernisering van procedures en regelgeving bij transport, douane en belastingdienst. Bij standaarden ging het om het opzetten en verbeteren van instanties die standaarden en conformiteit met die standaarden vaststellen.

Belangrijkste bevindingen

Handelspolitiek en onderhandelingscapaciteit

De Nederlandse bijdragen aan verbetering van de handelspolitiek en onderhandelingscapaciteit van ontwikkelingslanden hebben geleid tot een toename van de kennis en kunde in ontwikkelingslanden. Daardoor is hun deelname in de WTO verbeterd. Ook is hun nationale en regionale handelsbeleid versterkt en is hun handel beter geïntegreerd in het nationale economische beleid.

Leidt de verbeterde handelspolitiek ook tot meer en een breder samengestelde handel? Dat hangt af van het doorvoeren van hervormingen, van investeringen in complementaire handelsfacilitatie en van het vermogen van de economie om te profiteren van handelsmogelijkheden.

Handelsfacilitatie

De door Nederland gesteunde handelsfacilitatie heeft de kosten van internationale handel voor ontwikkelingslanden verminderd en substantieel bijgedragen aan de toename van handel en het economisch voordeel daarvan in de ontvangende landen.

De doeltreffendheid en de continuïteit van de programma's voor handelsfacilitatie hangen af van de mate waarin de ontvangende overheid en de lokale private sector erbij worden betrokken. Voor de doelmatigheid van de programma's is afstemming tussen donoren en samenhang met beleid voor de ontwikkeling van de private sector van belang.

Standaarden

Nederland heeft steun gegeven aan de *Standards and Trade Development Facility* (STDF). Dat heeft de bewustwording in ontwikkelingslanden van het belang van standaarden voor handel vergroot en hun institutionele capaciteit voor normering en handhaving versterkt. Het heeft ook hun deelname in internationale standaardorganisaties verbeterd en geleid tot meer samenhang tussen nationale en regionale standaarden.

De Nederlandse steun aan de ontwikkeling van productiestandaarden en certificering met betrekking tot kinderarbeid, minimumlonen en milieubescherming door verschillende private deelnemers in de productieketens van specifieke importproducten uit ontwikkelingslanden heeft niet of nauwelijks effect gehad op de omvang of de samenstelling van de export van ontwikkelingslanden.

Belangrijkste lessen

Handelspolitiek en onderhandelingscapaciteit

De effectiviteit van programma's op dit terrein kan worden vergroot door ondersteuning voor minimaal tien jaar toe te zeggen. Andere aanbevelingen zijn:

- Delegeer de financiering en uitvoering van deze programma's aan de Nederlandse Permanente Vertegenwoordiging in Genève.
- Besteed in de programma's meer aandacht aan de samenhang tussen het handelsbeleid en de ontwikkeling van de private sector.

Voor trainings- en opleidingsprogramma's is het belangrijk de selectie- en plaatsingscriteria van trainees te bewaken. Het succes van deze programma's hangt in de eerste plaats af van de selectie van 'high potential' trainees en hun (her)plaatsing bij permanente vertegenwoordigingen bij de WTO of bij ministeries van handel na afronding van het programma. Overweeg om niet alleen economen of juristen tot de selectie toe te laten.

Handelsfacilitatie

Pas op voor ongewenste en onevenwichtige effecten van handelsfacilitatie. Ongewenst is het als ondersteuning volledig gericht is op de formele sector en daardoor de positie van bepaalde marginale groepen en vrouwen verslechtert. Onevenwichtige effecten kunnen ontstaan als de ondersteuning slechts gericht is op snelle resultaten, puur gericht is op handel in goederen en niet ook diensten meeneemt of zich uitsluitend richt op importen of exporten (in plaats van op beide).

Stem de handelsfacilitatieprogramma's beter af op het handelsbeleid van de ontvangende overheid, betrek de lokale private sector erbij en zorg voor samenhang met de ontwikkeling van de private sector. Houd hierbij meer rekening met gevestigde belangen en de politieke context. Als politici verdienen aan bepaalde handelsmonopolies of onderbetaalde douaniers smeergeld nodig hebben om te overleven, kan dat het succes van een hervormingsprogramma ondermijnen.

Verbeter bij handelsfacilitatie ook de donor-coördinatie om doublures en langs elkaar heen werken te voorkomen en ontlast zo de ontvangende overheid.

Investeer in goede dataverzameling en impactanalyse om de effecten van verschillende vormen van handelsfacilitatie op handel en armoede in kaart te brengen. Dit is van het grootste belang om tot een effectievere inzet van schaarse middelen te komen.

Standaarden

Verbeter de capaciteitsopbouw voor productstandaarden door:

- STDF meer te laten focussen op zijn netwerkfunctie en de selectie van projecten daar ook op in te richten;
- de institutionele capaciteitsopbouw te verbinden met investeringen in handelsfacilitatie; en
- de capaciteitsopbouw zowel op import als export te richten.

Richt de capaciteitsopbouw voor standaarden, normering en handhaving niet alleen op goederen en diensten die worden verhandeld (zowel import als export), maar ook op binnenlandse producten en diensten.

Betrek overheidsorganisaties actief bij productiestandaarden en certificering, zoals die worden ontwikkeld in samenwerkingsverbanden tussen private partijen in de keten van exportproducten, en beperk ook die standaarden niet tot de productie voor de export. Als arbeids- en milieunormen niet alleen gelden voor producten voor de export zoals palmolie, koffie en textiel, maar ook voor de binnenlandse markt, leidt dat tot een *level playing field* binnen ontwikkelingslanden. Dat bevordert efficiënte investeringen en productiviteitsstijging, waar uiteindelijk ook de handel van profiteert.

